

Вищий навчальний заклад
"Університет імені Альфреда Нобеля"

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Ректор Сергій ХОЛОД

01 березня 2023 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про науково-викладацьку практику здобувачів вищої
освіти ступеня доктора філософії у

Вищому навчальному закладі
«Університет імені Альфреда Нобеля»

ПП-551-072

Редакція 3

м. Дніпро
2023 р.

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ»	Код	Стор. 2
<p style="text-align: center;">Положення</p> про науково-викладацьку практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля»	ПП-551-072	Редакція 3

ЗМІСТ

1	Призначення і сфера використання	3
2	Нормативні посилання	3
3	Визначення та скорочення	4
4	Загальні положення	4
5	Мета, завдання та функції науково-викладацької практики	5
6	Організаційні основи науково-викладацької практики	7
7	Підбиття підсумків	10
8	Прикінцеві положення	10

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ»	Код	Стор. 3
Положення про науково-викладацьку практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля»	ПП-551-072	Редакція 3

1. Призначення і сфера використання

1.1. Це Положення вводиться для визначення порядку і механізму проходження науково-викладацької практики здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля».

1.2. Цим Положенням керуються в своїй діяльності професорсько-викладацький склад, працівники структурних підрозділів, які задіяні у супроводі науково-викладацької практики, здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії.

1.3. Положення не є конфіденційним документом в межах Університету.

2. Нормативні посилання

Дане Положення розроблене відповідно до чинного законодавства України та внутрішніх нормативних документів, які регламентують діяльність ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», а саме:

2.1. ДСТУ ISO 9000:2007 Системи управління якістю. Вимоги;

2.2. ДСТУ ISO 9001:2008 Системи управління якістю. Основні положення та словник;

2.3. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 р. №2145- VIII (із змінами);

2.4. Закон України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р. № 1556-VII (із змінами);

2.5. Наказ МОН України «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» від 8 квітня 1993 р. № 93;

2.6. Постанова Президії НАПН України «Про затвердження Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у НАПН України» від 17 листопада 2016 р. № 1-2/3-315;

2.7. Положення про проведення практики здобувачів наукового ступеня доктора філософії у Національній академії педагогічних наук України, затверджене Постановою Президії НАПН України 21 березня 2018 р. № 1-2/4-87;

2.8. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами);

2.9. Статут Вищого навчального закладу «Університет імені Альфреда Нобеля» (нова редакція) від 12 жовтня 2022 р.

<p align="center">ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ»</p>	<p align="center">Код</p>	<p align="center">Стор. 4</p>
<p align="center">Положення про науково-викладацьку практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля»</p>	<p align="center">ПП-551-072</p>	<p align="center">Редакція 3</p>

3. Визначення та скорочення

Університет – Вищий навчальний заклад «Університет імені Альфреда Нобеля».

НПП – науково-педагогічні працівники.

ЗВО – заклад вищої освіти.

Здобувачі – здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії.

ОНП – освітньо-наукова програма

4. Загальні положення

4.1. Положення про науково-викладацьку практику здобувачів регламентує порядок, зміст та форми організації і проходження, підбиття підсумків науково-викладацької практики в Університеті.

4.2. Науково-викладацька практика є обов'язковим компонентом професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності у ЗВО і являє собою вид педагогічної діяльності здобувачів щодо здійснення освітнього процесу у ЗВО, що включає викладання фахових дисциплін відповідно до профілю підготовки, організацію навчальної діяльності студентів, науково-методичну роботу, дослідницьку діяльність набуття умінь і навичок, розвиток компетенцій, необхідних для здійснення практичної викладацької діяльності.

4.3. Науково-викладацька практика – тип виробничої практики, що безпосередньо орієнтована на професійну підготовку аспірантів до науково-педагогічної та науково-дослідницької діяльності, пов'язана з проведенням наукових досліджень, вирішенням науково-освітніх і наукових завдань, спрямована на формування універсальних, загальнопрофесійних і професійних компетенцій, необхідних для аналізу сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей у процесі вирішення дослідницьких і практичних завдань, підготовки науково-кваліфікаційної роботи.

4.4. Терміни проходження науково-викладацької практики здобувачів визначаються графіком освітнього процесу. Кількість кредитів, відведених на науково-викладацьку практику регламентується ОНП.

4.5. Організаторами науково-викладацької практики здобувачів є відділ аспірантури та докторантури, а також кафедри, що відповідають за реалізацію ОНП відповідно до профілю підготовки.

4.6. Обов'язки з організації проведення науково-викладацької практики здобувачів покладено на кафедру за відповідним профілем.

4.7. Науково-викладацька практика має комплексний характер і передбачає забезпечення фахової діяльності здобувачів за такими напрямками:

1) викладацький – підготовка здобувачів до викладання базових, професійно-орієнтованих дисциплін зі спеціальності та оволодіння методиками їх викладання у ЗВО;

2) організаційно-виховний – підготовка здобувачів до організації виховної роботи в академічній групі (на посаді тьютора академічної групи);

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ»	Код	Стор. 5
Положення про науково-викладацьку практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля»	ПП-551-072	Редакція 3

3) науково-дослідний – підготовка здобувачів до науково-дослідної роботи.

5. Мета, завдання та функції науково-викладацької практики

5.1. Мета, завдання і зміст практики визначаються робочою програмою науково-викладацької практики.

5.2. Робочі програми науково-викладацької практики здобувачів розробляються і рекомендуються до затвердження кафедрами, які здійснюють підготовку здобувачів та, за якими вони закріплені.

5.3. Метою науково-викладацької практики є розвиток у здобувачів позитивної мотивації до педагогічної діяльності й формування професійних компетенцій, що забезпечують готовність до педагогічного проектування навчально-методичних комплексів дисциплін відповідно до профілю підготовки і проведення різних видів навчальних занять з використанням інноваційних освітніх технологій; формування умінь виконання проєктувальних, конструктивних, організаційних, комунікативних, виховних педагогічних, науково-дослідних функцій; набуття здобувачами навичок педагога-дослідника, оволодіння сучасними методами та технологіями роботи з науковою інформацією, її аналіз, синтез, узагальнення, уміння працювати з науковою літературою, здібностями щодо знаходження і вирішення педагогічних проблем із метою використання умінь і навичок, здібностей і якостей, необхідних у процесі здійснення професійної діяльності.

5.4. Основними завданнями науково-викладацької практики є:

- ознайомлення зі специфічними особливостями педагогічної діяльності викладача закладу вищої освіти;
- формування навичок педагога-дослідника, оволодіння сучасними методами та технологіями роботи з науковою інформацією (аналіз, синтез, узагальнення);
- оволодіння практичними навичками підготовки та проведення навчальних занять зі студентами, науково-методичного забезпечення освітнього процесу в закладі вищої освіти;
- вивчення навчально-методичної літератури, програмного забезпечення з рекомендованих дисциплін навчального плану;
- закріплення психолого-педагогічних знань у сфері професійної освіти та набуття особистого досвіду вирішення науково-педагогічних завдань;
- поглиблення знань щодо добору та використання діагностичних методик та емпіричних методів вивчення особистості студента та групи в цілому;
- розвиток творчих здібностей, індивідуального стилю професійної діяльності та дослідницького ставлення до неї;
- формування умінь створювати і підтримувати сприятливе освітнє середовище, що спонукатиме до досягнення навчальних цілей; розвивати у

<p align="center">ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ»</p>	<p align="center">Код</p>	<p align="center">Стор. 6</p>
<p align="center">Положення про науково-викладацьку практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля»</p>	<p align="center">ПП-551-072</p>	<p align="center">Редакція 3</p>

студентів інтерес та мотивацію до навчання; формувати і підтримувати зворотний зв'язок;

- набуття професійних навичок майбутнього викладача закладу вищої освіти відповідно до вимог ЗВО;

- поглиблення зв'язку теоретичних знань з практикою, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних і виховних завдань;

- удосконалення здібностей до виконання функцій викладача фахових дисциплін відповідної спеціальності, молодого науковця, тьютора студентської групи, фасилітатора, науковця-дослідника;

- формування психологічної готовності до роботи у закладі вищої освіти;

- розвиток креативного підходу до педагогічної діяльності та набуття навичок аналізу її результатів;

- формування потреби в педагогічній самоосвіті, професійному зростанні, самореалізації та науково-дослідній активності;

- набуття навичок організації самостійної дослідної роботи, результатом якої має бути написання наукового дослідження;

- оволодіння основами науково-методичної та навчально-методичної роботи: навичками структурування й психологічно грамотного перетворення наукового знання в навчальний матеріал, систематизація навчальних та виховних завдань, методами та прийомами викладу предметного матеріалу, різноманітними освітніми технологіями;

- ознайомлення з різними способами структурування та представлення навчального матеріалу, способами активізації навчальної діяльності, особливостями професійної риторики, специфікою взаємодії в системі «викладач-студент»;

- набуття навичок здійснення науково-дослідницької діяльності у межах наукових завдань (планування й здійснення науково-дослідницької діяльності; представлення результатів наукової діяльності у формі публікацій; проведення експертизи науково-дослідницьких проектів);

- набуття досвіду щодо інтеграції результатів наукової діяльності в освітній процес закладу вищої освіти (розробка та впровадження унікальних авторських курсів; планування дослідницької, проектної діяльності; впровадження результатів науково-дослідницької діяльності в освітні програми).

5.5. Науково-викладацька практика здобувачів виконує взаємообумовлені функції:

- адаптаційну (виявляється в тому, що аспірант не лише знайомиться з видами навчальних занять, методами, прийомами та формами організації освітнього процесу у ЗВО, але й звикає, пристосовується до режиму викладача, починає орієнтуватися в системі відносин, цінностей, традицій вищого навчального закладу; усвідомлює всі тонкощі організації науково-педагогічної діяльності);

<p align="center">ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ»</p>	<p align="center">Код</p>	<p align="center">Стор. 7</p>
<p align="center">Положення про науково-викладацьку практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля»</p>	<p align="center">ПП-551-072</p>	<p align="center">Редакція 3</p>

– дидактичну (передбачає перевірку теоретичних знань на практиці; формування основних педагогічних умінь і навичок, розвиток педагогічної свідомості, що в площині ідеальних уявлень переходять у систему реальних установок і поглядів майбутнього доктора філософії);

– розвиваючу (полягає в тому, що під час практики розвиваються педагогічні здібності аспірантів, формуються компенсаторні вміння, якщо якісь педагогічні здібності розвинені недостатньо; відбувається розвиток в особистісному, професійному, науково-дослідному аспектах);

– діагностично-прогностичну (під час практики аспірант може оцінити свій емоційний стан у процесі комунікативної взаємодії зі студентами, колегами, викладачами);

– рефлексивну (практика сприяє запуску рефлексивних процесів, будь-яке ускладнення, зупинка в процесі діяльності сприяє аналізу й пошуку шляхів подолання труднощів як можливість продовження діяльності в розвиненій, удосконаленій формі; формуються три вихідні складові структури рефлексії: дослідницька (відповідає за реконструкцію ситуації), критична (виявляє причину ускладнення), нормована (генерує рішення, створює новий спосіб діяльності).

6. Організаційні основи науково-викладацької практики

Організацію практики та контроль за її проходженням забезпечують кафедри ЗВО, за якими закріплені здобувачі.

Терміни проходження практики та її зміст зазначаються в індивідуальному плані здобувача та затверджуються науковим керівником.

Керівником практики призначається керівник наукового дослідження або досвідчений науково-педагогічний працівник цієї ж кафедри. Загальне керівництво практикою покладається на завідувача кафедри.

6.1. Обов'язки завідувача відділу аспірантури та докторантури

1. Забезпечувати необхідні умови для проведення науково-викладацької практики в умовах ЗВО.

2. Проводити нараду з керівниками практики з питань організації та підбивання підсумків науково-викладацької практики.

6.2. Обов'язки завідувача кафедри

1. Організовувати спільно з відділом аспірантури та докторантури проведення практики здобувачів.

2. Проводити нараду з керівниками практики, фахівцями з навчально-методичної роботи кафедр з питань організації та підсумків практики.

3. Відвідувати (вибірково) заняття практикантів та брати участь у їх обговоренні.

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ»	Код	Стор. 8
Положення про науково-викладацьку практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля»	ПП-551-072	Редакція 3

4. Розглядати питання щодо результатів проходження здобувачами науково-викладацької практики на засіданні кафедри.

6.3. Обов'язки викладача кафедри – керівника практики

1. Брати участь у настановчому інструктажі здобувачів перед початком практики і в підсумковій конференції по її завершенні.

2. Затверджувати загальний план-графік проведення практики, його місце в системі індивідуального планування аспіранта, давати згоду на допуск здобувачів до викладацької діяльності.

3. Ознайомлювати здобувачів з Положенням, формою і змістом звітної документації.

4. Забезпечувати чітку організацію, планування і облік результатів практики.

5. У випадках неявки здобувачів на практику, порушення ними трудової дисципліни, нехтування своїми обов'язками, а також виникнення конфліктних ситуацій повідомляти про це письмово завідувача кафедри та відділ аспірантури та докторантури.

6. Спільно з керівником практики надавати методичну допомогу в підготовці й проведенні занять за фахом, організації роботи зі студентським колективом тощо.

7. Відвідувати заняття практикантів (лекції, практичні, семінарські тощо), брати участь у їх обговоренні та оцінюванні.

8. Надавати здобувачам допомогу в розробці планів-конспектів лекційних та семінарських занять, затверджувати їх (до початку проведення), брати участь у їх обговоренні.

9. Консультувати практикантів щодо роботи над проектом та оформленням портфоліо.

10. На засіданнях кафедри доповідати про результати проходження практики.

6.4. Права та обов'язки аспіранта-практиканта

1. Дотримуватися графіка проходження практики.

2. Ознайомитися з документацією кафедри (навчальним планом спеціальності, графіком освітнього процесу, індивідуальним планом роботи викладача, робочими програмами тощо).

3. Планувати свою роботу і відобразити її результати в індивідуальному плані, щоденнику практики та портфоліо.

4. Під час проходження практики за попередньою угодою відвідувати навчальні заняття викладачів кафедри з метою вивчення методики викладання, ознайомлення з педагогічним досвідом.

5. Виконувати всі види робіт, передбачені програмою науково-викладацької практики.

<p align="center">ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ»</p>	<p align="center">Код</p>	<p align="center">Стор. 9</p>
<p align="center">Положення про науково-викладацьку практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля»</p>	<p align="center">ПП-551-072</p>	<p align="center">Редакція 3</p>

6. Підпорядковуватись правилам внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти, розпорядженням адміністрації.

7. З усіх питань, що виникають в процесі проходження практики, звертатися до керівника, користуватися навчально-методичними посібниками, що є в наявності.

8. Брати участь у:

- настановчих зборах та підсумкових конференціях;
- розробленні робочих програм із дисциплін;
- оформленні наочності, підготовці дидактичних матеріалів;
- перевірці залишкового рівня знань студентів, результатів тестів, контрольних завдань;
- атестації студентів;
- виконанні доручень кафедри;
- організації позааудиторної роботи зі студентами.

9. У разі невиконання вимог, що пред'являються до практиканта, аспіранта може бути усунено від проходження науково-викладацької практики.

10. Здобувач, відсторонений від практики, або робота якого на практиці визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав індивідуальний план і згідно Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів від 23 березня 2016 р. №261 підлягає відрахуванню.

11. Відповідно до індивідуального плану науково-викладацької практики здобувач зобов'язаний своєчасно протягом встановленого терміну після її завершення надати звітну документацію.

12. Здобувачі мають право з усіх питань, які виникають під час проходження практики, звертатись до наукового керівника, завідувача кафедри, вносити пропозиції щодо удосконалення організації науково-викладацької практики.

13. Здобувачі, які проводять заняття за трудовою угодою в межах Університету, звільняються від науково-викладацької практики та атестуються кафедрою на основі наданої звітної документації.

14. Базою для проходження практики є кафедра, за якою закріплений здобувач. Здобувачі мають право проходити практику в інших ЗВО України та за кордоном з наступним поданням звітної документації, визначеною робочою програмою практики та розгорнутої характеристики від куратора з місця проходження практики.

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ»	Код	Стор. 10
Положення про науково-викладацьку практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля»	ПП-551-072	Редакція 3

7. Підбиття підсумків

7.1. Затвердження звіту здобувача, захист науково-викладацької практики здійснюється на засіданні кафедри, за якою він закріплений.

7.2. За підсумками проходження практики здобувач подає до відділу аспірантури та докторантури: загальний звіт про проходження практики з відгуком наукового керівника, а також витяг з протоколу засідання кафедри про затвердження звіту.

8. Прикінцеві положення

8.1. Положення ухвалюється Вченою радою Університету та затверджується наказом ректора Університету.

8.2. Контроль за виконанням Положення здійснюють відділ аспірантури та докторантури, гарант ОНП.

8.3. Зміни й доповнення до Положення розглядаються й ухвалюються Вченою радою Університету та затверджуються наказом ректора Університету.